

Kaarina

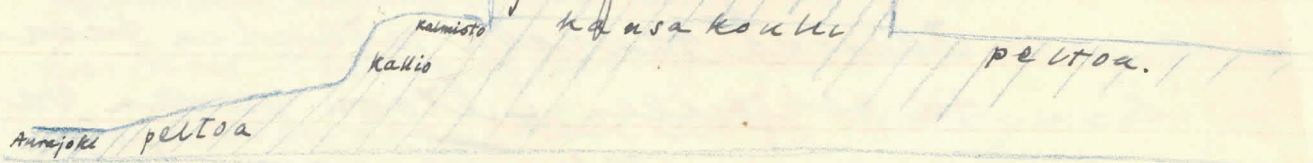
Kertomus allekinjaitaneen kai-
vauksista Kaarinan Ristimäen koulun
rautakautisella kaivostoka lokakuusta
1914. Kertomukseen kuuluu asemapiirros
ja kaivauskartta, 17 kaivaus- ja 9 esine-
vaakokuva (4043 - 4068) sekä
H. M. 6746: 1-167; 6751: 1-17; 6753: 1-67.

Lokakuun 8 p. t. v. ilmoitettiin Valtion His-
torialliselle Museolle tekeänsä, että edellisessä il-
tana oli Kaarinan pitäjän Kuralan kylän Rist-
timäen koulun tontilla pihamaata tavaitettua
sa löytetty rautaisia aseita. Tavaitustyöt oli
löydön johdosta keskeytetty. Ilmoituksen johdos-
ta sai allekinjaitaneet määräyksen samana
päivänä matkustaa Turkuun, ja aloitettiin
tutkimustyöt Ristimäen koulusta seuraavana
aamuna klo 7.

Kyseessä oleva koulu sijaitsee Aurajoen
itäisellä rannalla jotenkin tasan 4 km. Turus-
ta pohjoiseen, Liedon vievän valtatieen vasem-
malla puolella. Tienoo on Falla kohdalla ala-
vata laakso-aukeata, jonka pituussuunta on
N-S. Sen leveys on n. 2 km.; maa alkaa aleia
n. 3½ km. Turusta tultua ja nousee ^{taas} lähempä-
nä Liedon rajia. Laakson pohjassa virtää
n. s. Skansen ^{eli Jaakkola} oja, joka alkaa lähellä Kuvusiston
salmea ja virtää N ja NW suuntaan, sekä yhtyy
Aurajokeen n. 100 m. Ristimäen koulun E-puolella.
Karsakaulu sijaitsee Aurajoen Förmäkä koh-
ta sen yläpuolella. Sen tonttimaa on pääasiassa

tasankoa joka on ollut pekkari tehtynä. Koulu-
aluen W-puolella kahosa se matalaksi hajuk-
si eli mäeksi, joka on moreenisoravia muodot-
tunut; se jatkuu edelleen Turkuun päin seuran-
ten Aurajoen Kaarinan puoleista rantaa, kun-
nes se Paaskunnan talon N-puolella taitteen-
joen poikittain Haavien kylään. Haajan katto-
teessaan muodostaa joki tavaa pienen Haajan
kosken, jonka putouksen korkeus on 1,3 m. - Auran-
joen pinta kansakoulun kohdalla on tavan-
7 m. yläpuolella meren pinnan, joten meren
lahti n. 1400 vuotta sitten on ^{voimell} pistänyt näille
seuduille asti.

Palatkaamme itse koulualueelle. Se on
lohkeista Kuralan kylän Kohman talon vilje-
lyskäistä, ja oli ollut suurimmalla osallaan
aikanaan pekkari tehtyä. Luultenkin oli N puoli-
sessa päässä toivottavana esiin pistävän kation
liepeiköä ollut n. 10 m. ^{pitu} ja n. 20 m. leveyden
vyöhyke jota koskaan ei otettu viljelykseen otettu.
Kartassa on tämä alue nyk. kansakoulun N
päässä piikkuviivana merkitty. - Paikan suhde
jokirantaan ja kansakoulun seivästä viereisen
Td skemaattisesta profiilikuvasta.

- Myöskin kartasta ja panoraamakuvista seivästä
paikan luonne.

Museon ilmoitetun löytö (6746:1-5) oli tavatta
aivan tilapäisestä. Koulutalo on näet aivan
uusi, rakennettu kesällä 1914; pihamaan taroi-
tus ja puutarhan teko oli aijottu jatkää ensi
vuoteen, mutta kun kunnan olevien olojen pakos-
ta sitten oli pakko järjestää hätäaputoita, oli
tämäkin työ päätetty suorittaa jo nyt. Kun

paikalle saavuin, oli työ jo osaksi valmis. Rakennuksen E-puolella oleva kouluun alue oli jo tasoitettu ja siitä kertynyttä multaa joka oli suurissa räjkkioissä, ajettiin kottikärryillä kalliokke ja rinteelle alueen NE-kall- maan (kartalla A), joka näin oli kehity viljelyskelpoiseksi. Maata oli tässä sivalla yleensä kuorittu n. 20-30 cm. vahvuudelta, ilman että mitään kulttuurimerkkejä oli tavattu. Myöhemmin oli määrää tuoda koulun seinävierestä multa multaa ja tehdä siihen kukkapenkki. - Etä tässäkin ainakin osaksi kuitenkin löytöjä on odotettavissa, seivästä siitä, etä kun kartalle merkityllä kohdalla kaivettiin vesijontoputkea, löytyi 40-50 cm. syvyydestä kappaleita kärkeästä saviastiasta joka näyttää olle- ehjänä maassa mutta on löydettävissä la- piona rikattu (6353:13). - Kaivauksia täytyy niin muodoin ensi vuonna tehdä kahdella kerralla.

Rakennuksen W-puolella tulee kouluun varsinainen pihamaa. Sekin oli jo suureksi osaksi kuorittu 20-30 cm. vahvuudelta (vrt. valok. 4057-58) ja maa oli työnnetty rinteelle koulutalon NW (kartalla B). Osa tätä työtä oli vielä tekemättä, nim. alue joka on kartalle merkity. Siitä W-oleva alue jätetään koskematta. - Myöskin koulutontti koulun S-reunanaka oli jo tasoitettu. Sen sijaan oli koulun N-puolella työ vasta aivan alussa. Siinä oli tarkoitus tehdä käytävä koulun sei- nää pitkin, käytävän leveydeksi oli ajotettu 1,5 m. Jällellä oleva kappale kalliion reunan asti oli tehtävä puutarhaksi.

Kaivauksia alettiin tehdä tänä viime- mainitulla alueella, jossa työt oli keskeytetty (Hue I). Töitä tehtiin kaksi eri kertaa, yhteensä 5 päivää. Töitä

oli 7 miestä. 4:nä ensi päivänä kaivettiin
aluetta I n. 40 m², 5:nä päivänä tentin kol-
kaivauksia alueilla II ja III. Tutkimusta varten
maa jettiin 1 m² suuruisiin ruutuihin, ma-
tutkittiin lastoilla ja enimmäkseen seurottiin.
Se ei kuitenkaan aina ollut mahdollista
sillä töitä häikäsi milloin kosteus, milloin
pakkanen, joka viimeisen kaivauspäivän aamu-
na kohosi -8° C.

Alue I

Kalmisto on sijainnut tässä kohdassa,
kaivausalueella I. Se on kaivauksista päätteen
jatkuu N ja E suuntaan. Sen sijaan ei se näy W
puolella ulottuneen etäänneksi, jota vastoin
S-suunnassa koulutalon rakennuksen aikana
ja jo ennenkin kun sen kohta oli peltoa rei-
vattu mekkoisen ova kalmistoa lienee tuhattu.

Kalmisto on tyypillistä kentaäkalmistoa
jossa mitään maanpinnan näkyviä merkke-
jä ei ollut. Se ^{on} kasvoi tavallista matalaa keto-
ruohoa. Kun sitä kasvatut tuveksena ei
poistettu, tavattiin n. 10-15 cm. syvyydellä pään-
kokoisia kivistä tehty kivistys, jonka luonne
paraiten selviää vaeskuvarsta 4052. Kuten
kartasta näkyy, ei kivistys yli koko kalmistoalue-
en kuitenkaan ollut aivan keskeytyneen ja
yhtenäisen, vaan siinä oli paikallisen pieniä
kiveämättömiä kohtia. Kalmiston W-päässä
suuret kivet taakosivat ja sen sijaan oli viimei-
stä edellinen tutkittu metrin levyinen vyöhyke
päällystetty hyvin tiheästi katukiven kokoisilla
kivillä. - Yleensä oli kivistä 2-3 kerrosta pääl-
lekkäin, ilman että ne missään muodostivat var-
sinaista keskusraunioita. Myöskään ei ollut näk-
tävisiä mitään silmäkiviä. Kulttuurikerroksen
keskimääräinen vahvuus oli 35-45 cm. Tai vielä vaikein.

Kuoppia ja syvänteitä ei tutkittu alueella ollen.
Esineet olivat keuhkurikroksessa yleensä
sā kivien väissä tai niiden alla. Vain Kalvuis-
ton W-päässä, jossa esineitä oli vähän, olivat
ne enimmäkseen kivien päällä.

Monissa tapauksissa kuumuivat esineet
yhtenäisiin ryhmiin, sijaisten sille tavalla että
niiden yhtenäisyyttä ei voi arvioida e-
päilyksen alaiseksi. Tällaisia yhteisryhmiä,
seuraavaksi, ovat seuraavat sikemät:

- 6746: 1-5; (38-39?): miekka, 3 keihästä, veitsi.
" : 19-22: keihäs, 2 veistä, krapusolki.
valok. 4049 " : 41-43(-46): miekka, keihäs, veitsi, (vyösolki, ketjuun-
valok. 4050-51 " : 49-59: miekka, keihäs, veitsiä 2, kuolaimet,
hikunpäätelohka, korukoru, renkaan pala.
valok. esineitä 6746: 86-96: miekka, 3 keihästä, 2 veistä, kuo-
laimet, rannerengas y. m.
valok. esineitä 6746: 124-146: miekka, keihäs, 3 veistä, kuo-
laimet, korukoru, krapusolki, tasapöytäsolki, ketju
vähimmäkseen, 2 rannerengasta, sormus, nauha,
solitus y. m.
6751: 1-16: miekka, 3 keihästä, 3 veistä, soljen
paljin, spiraalisormus, ketju, rannerengas y. m.
6751: 17; 6753: 1-11, 13-22, 24-28, 44: miekka,
2 keihästä, veitsimiekka, veitsi, 3 kuolaimet,
tasapöytäsolki, 3 rautaisia hevosenkenkä-
solkea, ketju, 520 niittausnaulaa y. m.
valok. 4052 6753: 48-55 miekka, 2 keihästä, veitsi, hikun-
päätelohka, spiraalisormus, 2 hevosenkenkäsolkea.

Löytökamasto (6746: 1-167; 6751: 1-17; 6753: 1-67)
käsittää 251 numeroa. Esineitä on 8 miekkaa,
19 keihästä, 31 veistä, 10 kuolainta, 529 niittaus-
naulaa, 15 rannerengasta, 14 sormusta, 12 ketjuun-
kuuluvaa, 11 tasapöytä-, 4 krapu-, 6 hevosenken-
käsolkea rautaa ja 4 pronssia, 9 korukorun osa, 24

kiskon ja hihaansolitus, 4 kivikuulaa, 2322 savastian
palaa, 131 poltettua saven kappaletta, 2723 poltettua luun sirua.

Alue II

Tässä oli koulun ulkokuone rakennuksen edessä
pieni soratäyräs, josta oli vedetty pari kuorma hiettaa,
niin että kuoppa oli muodostunut täyrään keskelle.
Kun oli vielä syksyllä aikomus poistaa koko täyräs
ja tehdä tie ulkokuoneeseen sen kohdalle, päätettiin
tutkittaa kummun. Sitä varten tutkittiin 5×6 m²
suuruinen alue.

Paikka sijaitsee aivan joen äyrään reunalla.
Sen N.-eli joen puolella äärellä oli kaivio, joka
kaivausalueen rajalla ja osaksi sisäpuolellaan
pisti näkyviin pinnalle asti (vt. karttaa!). Myöskin
sen E.-puoleinen reuna (kartalla AB III, ABC II, BCD I)
tuli niin liikkeelle pintaan, että kun tuonne oli pois-
tettu, kaivio oitis oli vastassa ilmaan että mis-
tään kulttuurikerroksesta voi puhua. Sellaista
oli vain linjoilla D ja E sekä muodossa C III. -
Kummiinkin tuli jo muodossa E VII esiin kaivio joka
rajoittaa aluetta I-puolella.

Ettei paikalla on aluetta joka tilapäinen
merkitys - määri? - esihistoriallisena aikana, sen
näkee siitä että siellä löytyi jonkun määrän
poltettuja kiviä savenpalasia, etenkin kaivetun
kuopan lähimmistä muodoista. Näyttää siltä
kuin siinä olisi ollut keskuksista. Siinä E oli
maa mustaa ja kivistä ja I-puolella oli korot-
te aivan kookaisia kiviä mitään kuitenkaan
eivät tuntuneet palaneilta. Kulttuurikerroksen
syvyys siinä oli n. 35-40 cm.

Mitään muita löytöjä kuin saven ja savi-
astianpalasi sekä n. 10 poltettua luuta, ei löydetty.

Alue III

Kuten mainittu oli koulun pihamaalla.

tavoitettava alue osaksi entistä peittoa. Sen
mahdollisten kulttuurimerkkien selville saa-
mistä varten tutkittiin 6 m. pitkän ja 4 m. leveän
pellon kulmaukseen. Alueelta, joka oli kokonaan
peittoa, löydettiin sängyn runnaasti peitetun ⁻¹⁹⁵⁰⁻ saven
ja saviantiaain ⁻²⁴⁻ sekä pariin savikiekon jäänteitä.

Alempana, koksennationaarisia maakkeja,
paikalliset suuret kivistä ladotut liedenkivi-
le tuli esiin n. 50-60 cm. nykyisen pinnan ala-
puolella. Se on tehty suurehkoista, haureiksi
muuttuneista kivistä ja on 2,70 x 2 m. laaja. Se si-
jaitsee aivan joen ääressä, junaan siinä missä
rinne alkaa vietiä, villapä niin että rinne
on jo ovan tuisijan alta rauennut. Kain Kai-
vaustyöt tässä näyttivät vaativan suurta
huolta ja tarkkuutta, ryhdyttiin kaivauk-
sotkoon keväälle. Kivitalonmuus vain valo-
kuvattiin ja kartoitettiin ja peitettiin siihen
uudelleen. Sen kulmiin lyötiin merkkipaalut
ja koko se kohta rauhoitettiin, joihin tavoi-
tustytöihin tässä paikassa ei ryhdytä. - Vasta
ensi vuonna voi siis tarkempia johtopäätöksiä
tehdä tässä merkittävistä muinaisjäännöksistä.

Luonnollisesti on lopullisten johtopäätös-
ten teko myös kalmistolöydöistä jätettävä
ensi vuoteen, mutta ne ovat jo nyt joka tapaa-
uksessa siksi merkittävät, että niiden nojalla
voi tehdä johtopäätöksiä tehdä. Kalmiston löy-
döt ovat niin rikkaita että ne ovat muinaistietee-
lemme hyvin tärkeitä.

Kalmistossa ovat aseet vallitsevia
ja - huomautettakoon - ^{hyökkäys} ~~puolustus~~ aseet. Ainsatakaan
puolustusasetta ei tavattu, ei kilpiä eikä
kypäriä. Aseissa on komein (luonnollisesti)
miekka #6753.1, jonka kahdenkärkinen on ympäröi-
ty pronssikotelolla, koristettu ihastuttavilla
skandinaavisin eläinaikein n. v. 800 j. Kr. Mi-

tään sellaisia ei Ruotsivä eikö muuta
kaan tunneta. Sen sijaan ovat muut miekat
yleisiä Suomessa 700-luvun löydöissä, samoin
kalmiston keihäät ja niidenomaan veitset
koristejuovin hamaran sivuilla; ne ovat täysin
suomenmaalaisia muotoja.

Kalmiston skandinaavisperäisiä esi-
keitä ovat paita ^{mainittu} miekkaa, eräs sucaant
miekan nuppi esäinornamentein 6746:47, niit-
tautauulat, muistot ja venehautauksista,
kullattu kirkansaitus kendeaikkaa ja Tyyjiä,

Suomenmaalaisia esineitä osaksi
balttinen pohjalta on enemäisiä esineitä
nim. kaikki soljet, vankeukset, puukkojen
kädensijat, itse puukot koristejuovineen, lyhyt
kaulaiset angonit

Puhkasti: balttilaistekin aineistoa
löytyy kaksikossa. Sellaisia lienevät erinäi-
set kornelulan kappaleet

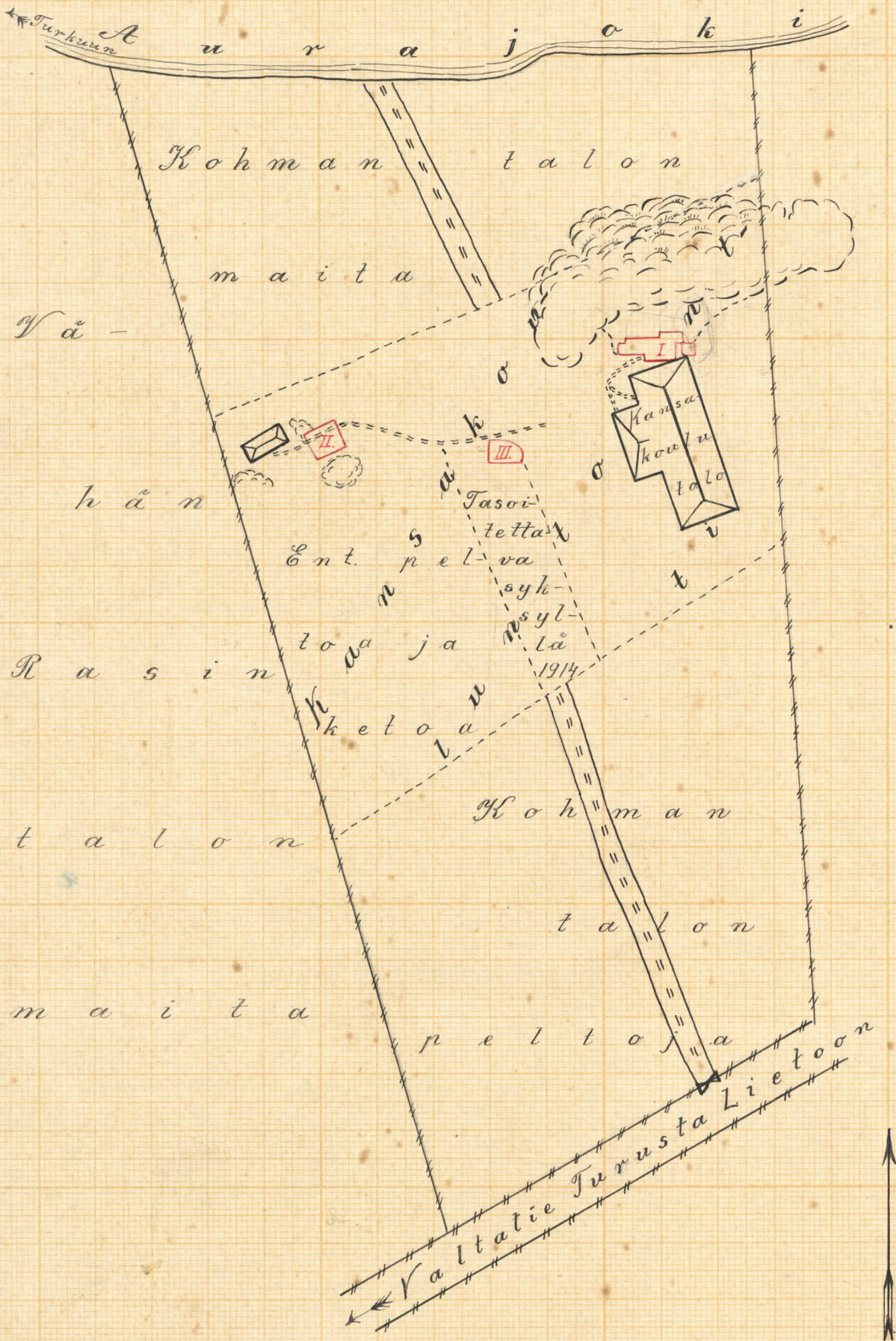
Aikamääntekijäni näiden on kornel-
ka, kuten mainittu, n. v. 800; muorin datenava
esine, miekka 6753:51 n. v. 900; vanhimmat löy-
döt menevät v. 700 vaiheille, ja kalmiston ka-
lusto on etupäässä 700-luvulta. Useat ilmei-
sesti yhtäaikaan maahan kätketyt löydöt hepoat-
tavat eri löytöjen datenavasta, osaksi vakiin-
nuttaen, osaksi muuttaneen aiempia otaksuuksia.

Helsingissä 10 p. jouluk. 1914

A. M. Taaqre

Kaarinan Ristimäen koulun löytöalue.

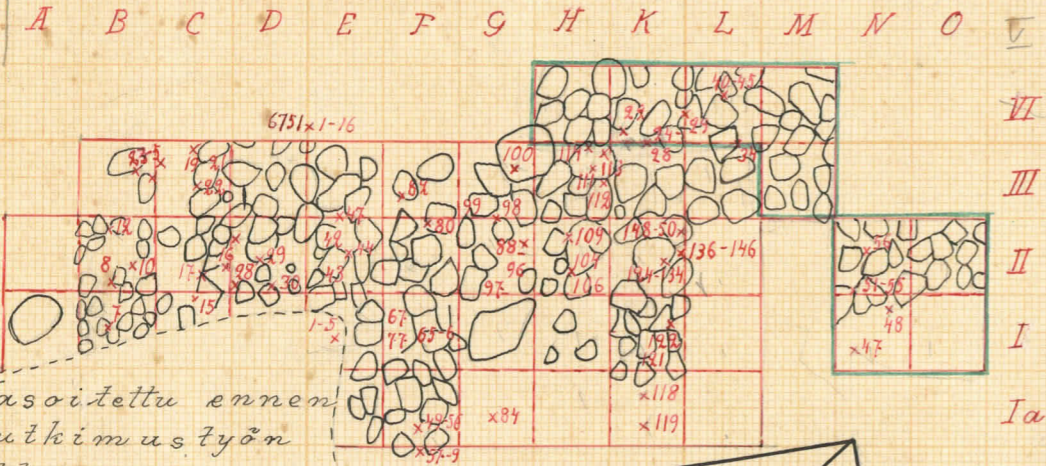
Kart. A. M. T. 1914.

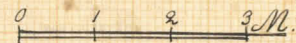
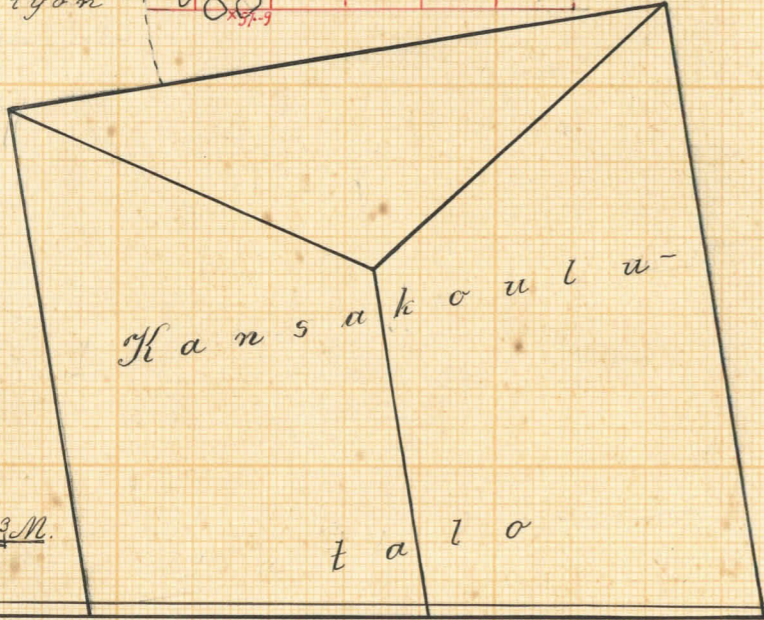
0 10 20 30 40 50 M.

Kaivausalue I.

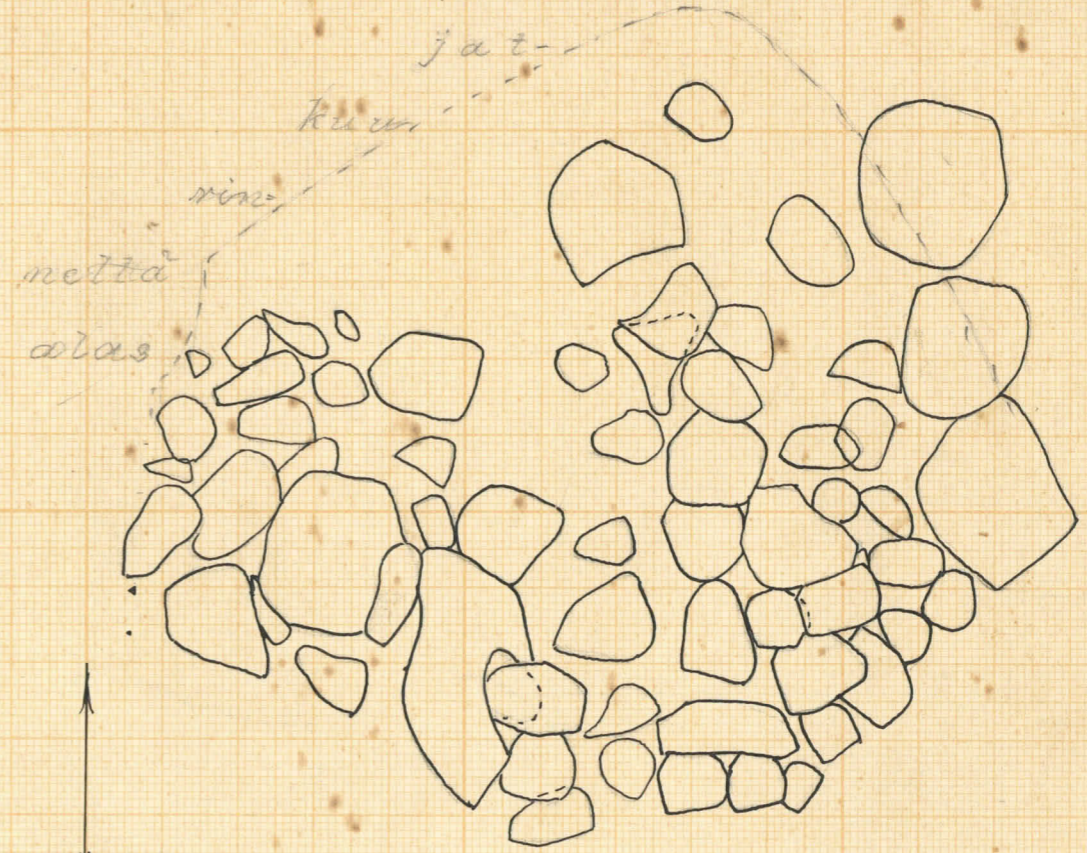
- rajoittama alue on tut-
kittu O. M. J. toisen kaiv-
auksen aikana syks. 1914.
Sen numerot ovat H. M. J.
6753 alanimeroja.

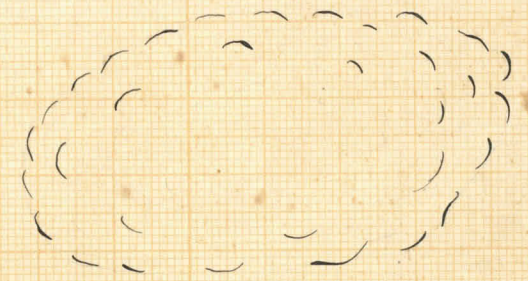
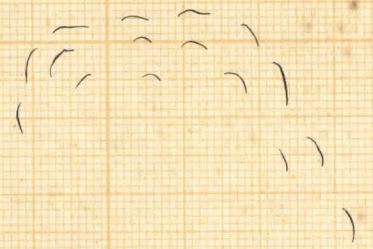
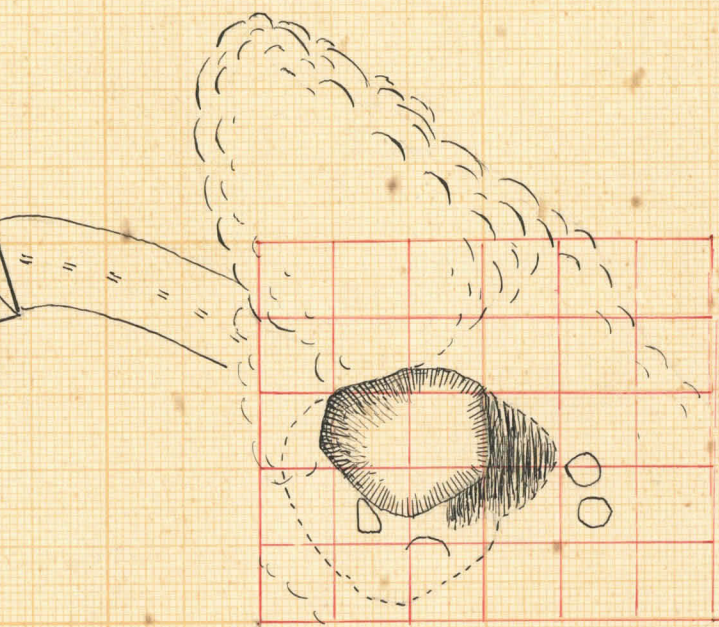
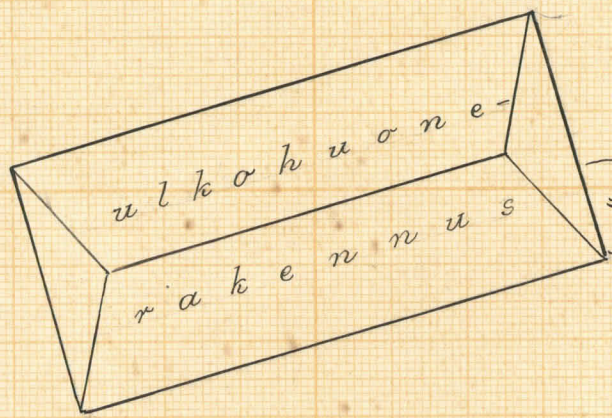
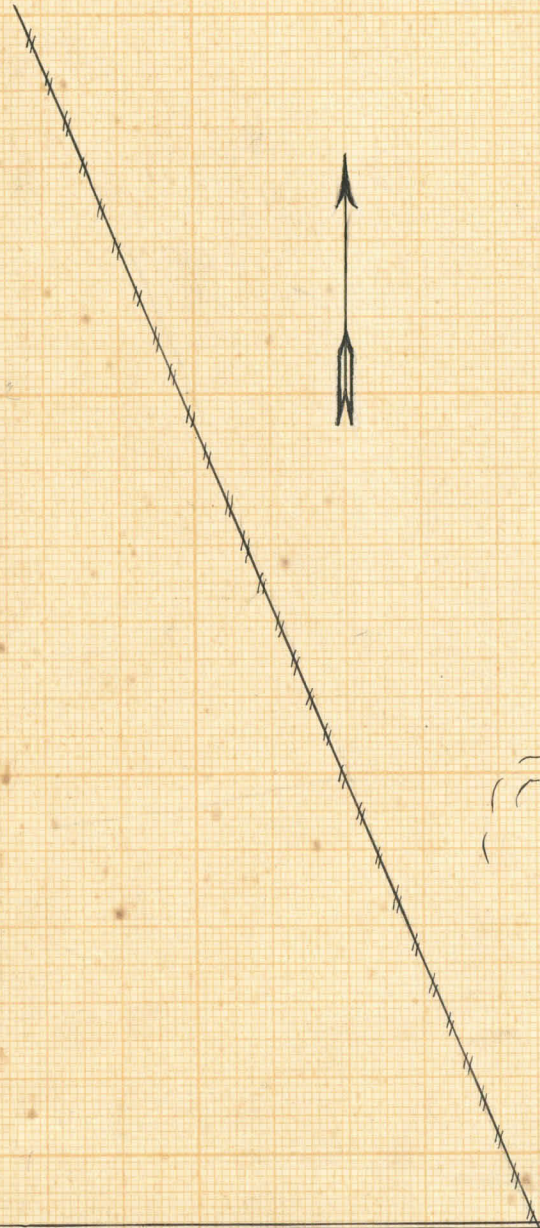
Tasoitettu ennen
tutkimustyön
alkua

Kivilatomus alueella III.

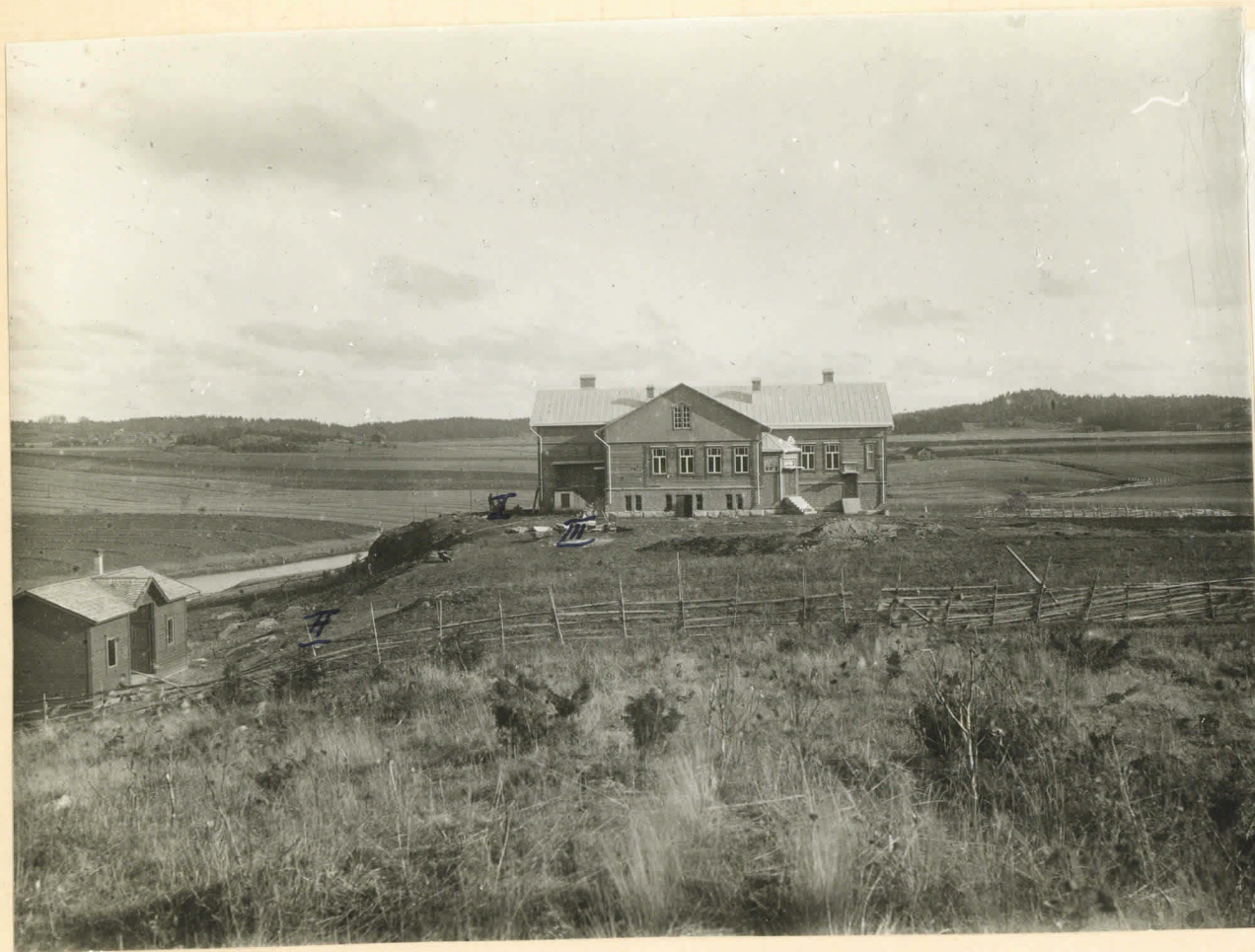
Kairausalue II.

4043-4044

Kaarina, Kuralan Ristimäen kansakoulualue E-puolella katsottuna.
I = kaivausalue I, itse kaivosto.

4045-4046

Kaarina, Luvalan Ristimäen kansakoulun alue W-puolelta katsottuna.

I = kaislasalmi I, itse kalmisto

II = " II

III = " III

- A. M. T. 1914

4052.

4050-51

4049.

Kaarina, Kuralan Ristimäen kalmiston tutkimusta.
Reunat N ja O II. 4050 Reunat F Ia. 4049 Reunat ?
a.M.T

4057-58

4059

Kaarikan Kuralan Ristikmäen tutkimustöistä

4057-58. Pihamaa koulurakennuksen W-puolelta W-suuntaan vakkeuvalla. III = kais. alue III

4059 Liedensijä kaivausalueella III

Haarina. Pitsimäen kalmistoalue. Kaivauslöydöt
 ruutu B I. No. 4047.

Haarina. Pitsimäen kalmistoalue. Ruutu B I. No. 4048.

Haarina. Kairausmiehet Ristimäellä. Linja 4953.

Ristimäen esineet.

W. 4060.